

Ekerö kommun

Rektorn vid Munsö skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Munsö skola
i Ekerö kommun

Tillsyn i Munsö skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ekerö kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Munsö skola besöktes av Skolinspektionen den 3 september 2014.

Fakta om skolenheten

Munsö skola ligger i orten Munsö som är belägen på landsbygden i Ekerö kommun. Skolan har vid tillsynstillfället 14 elever i förskoleklass och 64 elever i grundskolans årskurser 1-5. Skolan leds av en rektor som är tillika förskolechef för två förskolor. Fritidshem och förskola bedöms i separata beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter. Munsö skola är en så kallad världsarvsskola vilket innebär att skolan deltar i Unescos projekt "World Heritage Education" som syftar till att engagera eleverna i bevarandet av världsarven.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 läsåret 2012/13 nådde mellan 91 och 100 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. I alla delprov är dessa resultat över genomsnittet i riket (mellan 78 och 95 procent) utom på delprovet muntlig kommunikation. Där var resultatet 91 procent jämfört med 95 procent för riket. I ämnet svenska nådde 100 procent av eleverna kravnivån på svenska på samtliga delprov, vilket är över genomsnittet för riket (mellan 88 och 97 procent), utom delproven elevens högläsning och skrivuppgift berättande text. För delprovet elevens högläsning var resultatet 91 procent jämfört med 94 i riket och för delprovet skrivuppgift berättande text var resultatet på samma nivå som i riket (91 procent). För delprovet skrivuppgift stavning och interpunktion finns inga resultat redovisade då underlaget baseras på färre än 10 elever. Enligt skolans egen redogörelse över elevernas måluppfyllelse för vårterminen 2013 nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven i de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena. I ämnena matematik och svenska var motsvarande siffra 95 procent.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen ser vid tillsynen av Munsö skola en verksamhet som i flera avseenden fungerar väl och ger eleverna möjlighet att nå de nationella målen. Trots att eleverna i Munsö skola visar goda kunskapsresultat bedömer Skolinspektionen att skolan behöver vidta åtgärder inom några områden för att ytterligare utveckla skolans verksamhet och förbättra kunskapsresultaten.

Skolans största utvecklingsområde bedöms vara att utveckla ett mer systematiskt kvalitetsarbete så att skolan följer upp, analys och vidtar åtgärder på enhetsnivå och inte bara individnivå. Rektorn och lärarna utvärderar och analyserar elevernas måluppfyllelse på individnivå och vidtar åtgärder som genomförs och därefter utvärderas av elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling i förhållande till de nationella kunskapskraven och målen på individnivå. Skolinspektionen gör dock bedömningen att det systematiska kvalitetsarbetet som består i utveckling av utbildningen kan förbättras och förtydligas. Det är också viktigt att involvera elevhälsan i skolans kvalitetsarbete. Dokumentationen av kvalitetsarbetet behöver också förtydligas.

Lärarna arbetar mycket med att ge eleverna extra anpassning av undervisningen och eleverna bedöms få det särskilda stöd de behöver. Tillsynen visar dock att elevhälsans arbete inte i tillräcklig utsträckning är hälsofrämjande och förebyggande. Huvudmannen och rektorn måste organisera elevhälsan så att deras arbete stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål, utifrån elevernas behov både på individuell och skolövergripande nivå.

Eleverna uppger att de trivs och av tillsynen framgår inget annat än att de har inflytande över sin undervisning. Skolinspektionen uppfattade klimatet på skolan som lugnt och tryggt vid tillsynen men skolan behöver förbättra sin plan mot kränkande behandling så att planen innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts samt vilka av årets åtgärder som ska påbörjas eller genomföras.

Avslutningsvis måste skolan se till att ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose alla elevers behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ekerö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **9 januari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i uppföljning, analys och åtgärder på enhetsnivå.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, förskollärare och övrig personal.
- Se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) ska rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Dessutom bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på skolenhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Dokumentationen bör ge en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Uppföljning

Skolan följer upp och dokumenterar kunskapsresultaten i ett kommungemensamt digitalt system. Dessa resultat finns på individnivå och även på grupp- och avseende klass, årskurs och ämne, men inte på skolenhetsnivå. Vid intervjun framkommer att rektorn har bristande kännedom om resultaten på skolenhetsnivå. Även elevernas trygghet och skolmiljön följs upp varje år. Däremot framkommer att skolans arbete med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd inte ingår i de verksamhetsområden som följs upp av skolan. Någon dokumentation av uppföljningen för kvalitetsarbetet på enhetsnivå finns inte.

Analys

Vid intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att analys av elevernas resultat sker på individnivå. Någon analys på grupp- eller enhetsnivå av hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevers lärande och utveckling görs dock inte. Rektorn och lärarna uppger under intervjun att eftersom skolan är så liten och vissa elevgrupper små pågår diskussioner kontinuerligt om vilka arbetssätt och metoder som fungerar eller inte fungerar för varje enskild elev och insatser kan göras på individnivå som i praktiken omfattar en hel årskurs. Vidare framkommer att det görs analyser av arbetet med anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd på individnivå, men inte på grupp- eller enhetsnivå. Enligt uppgift från företrädare för elevhälsan gör dessa egna analyser som dokumenteras för egen del, men uppger att de inte är delaktiga i skolans kvalitetsarbete. Någon dokumentation av analyser, annat än i form av minnesanteckningar från möten finns inte, enligt rektorn.

Planering av åtgärder

Det framgår av intervjuer och dokumentation att skolan har identifierat olika utvecklingsområden som är prioriterade för året både på individ-, grupp- och enhetsnivå. Åtgärder på enhetsnivå är exempelvis matematikutveckling och bedömningskompetens. Några åtgärder som avser arbetet med anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd på enhetsnivå utifrån en uppföljning och analys på enhetsnivå finns inte. Utvecklingsområdena på enhetsnivå har tagits fram tillsammans med lärarna men inte under medverkan av elevhälsan. Någon dokumentation av årets prioriterade utvecklingsåtgärder finns inte.

Mot bakgrund av det finns flertalet elever som enligt rektorn, lärare och företrädare för elevhälsan, är i behov av anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd för att nå kunskapskraven vill Skolinspektionen poängtera att ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete är en viktig förutsättning för att effektivt kunna rikta insatser mot det som behöver förbättras. Syftet med att effektivt rikta insatserna mot det som behöver förbättras är att ge eleverna förutsättningar att nå kunskapskraven och i övrigt nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Bristen på analys på grupp- och enhetsnivå innebär att rektorn inte har någon samlad bild av verksamheten. En samlad bild behövs för att kunna ta reda på om det finns mönster i resultaten som kan förklaras av faktorer som exempelvis undervisningens genomförande. Andra faktorer kan vara arbetet med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd eller elevhälsans arbete. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att all delar av kvalitetsarbetet dokumenteras för att utgöra underlag för prioriteringar och beslut om åtgärder på enhetsnivå. Problematiken med minnesanteckningar är, enligt Skolinspektionens bedömning, att informationen för kvalitetsarbetet inte finns dokumenterat på ett samlat sätt så att det på ett enkelt sätt kan utgöra underlag för analys och därefter åtgärder.

Tillsynen visar att det finns brister i Munsö skolas systematiska kvalitetsarbete och i dokumentationen av detta arbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande.
- Se till att elevhälsans arbete stödjer elevernas utveckling mot målen.

Motivering

Vägledning inför utbildning och yrkesval

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan bidrar till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av tillsynen framgår att det inte finns någon skolövergripande strategi för hur eleverna ska ges studie- och yrkesvägledning i Munsö skola. I intervjun med rektorn framkommer att det inte åligger någon person i skolan att ansvara för studie- och yrkesvägledning. De insatser som har genomförts inom detta område, uppger lärarna under intervjun, är att eleverna får information om moderna språk från den av kommunens högstadieskolor som de börjar i under årskurs 6. Vidare berättar lärarna att de pratar med eleverna om några olika yrken som finns och att föräldrar kommer till skolan och berättar om olika yrken. De lärare som arbetar med de yngre barnen har pratat om drömyrken. Utredningen visar dock att det inte finns någon medveten planering eller strategi för hur man i undervisningen ska arbeta med att vägleda eleverna om framtida utbildning och yrkesval.

Elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande samt stödjer elevernas utveckling mot målen.

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Tillsynen visar att det finns brister i elevhälsans arbete. Av utredningen framgår att eleverna på Munsö skola har tillgång till kurator, psykolog, skolsköterska och specialpedagog som arbetar i en kommungemensamt organiserad grupp som kallas resursteamet. Vidare finns tillgång till skolläkare vid behov. Utredningen visar dock att elevhälsan i Munsö skola inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Inte heller arbetar elevhälsan i tillräckligt hög grad för att stödja eleverna i deras utveckling mot målen. Detta bekräftas i intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare. Under intervjun med rektorn och lärarna framkommer att de tycker att det är dålig tillgång till specialpedagogisk kompetens för att kunna utreda och kartlägga elever som har svårigheter att nå målen. Varken lärarna, elevhälsan eller rektorn upplever att det finns någon tid för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Deras arbete är i princip utslutande åtgärdande insatser på individnivå. Ingen i elevhälsan har möjlighet att möta eleverna i deras skolvardag för att på så sätt inhämta kunskap i syfte att kunna arbeta förebyggande.

Det är framför allt elevernas behov av specialpedagogiska insatser som inte kan tillgodoses, berättar rektorn och lärarna. Det framkommer i intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan att lärarna själva utför specialpedagogiska insatser, eftersom specialpedagogen fördelar sin tid mellan sju olika skolor och därmed inte hinner med vare sig det elevnära arbetet eller handledning av personalen i tillräcklig utsträckning. Kuratorns förebyggande arbete begränsas till trygghetsteamens möten men exempelvis elevkontakter i syfte att utreda inlärnings-svårigheter eller stödjande samtal ryms inte inom kuratorns arbete på skolan. Skolsköterskan hinner inte med annat förebyggande och hälsofrämjande arbete än de så kallade hälsosamtalen och i viss mån rådgivande samtal till lärarna. Det framkommer under intervjun att hennes resursfördelning är styrt av antal elever, inte av elevernas behov och hon arbetar liksom övriga i elevhälsan på flera olika skolor.

Enligt rektorn fördelas elevhälsans resurser efter den tid som skolan blivit tilldelad istället för de behov som finns på skolan. Vidare framkommer under intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan att det saknas tydliga uppdrag från rektorn till elevhälsan. Exempelvis har de inte uppfattat något uppdrag för att arbeta med de elever i en specifik årskurs som det finns oro för att de inte ska nå målen. Alla uppdrag från rektorn till elevhälsan är på individnivå, något arbete på grupp- eller organisationsnivå förekommer inte. Enligt rektorn beror det på att tiden för elevhälsans arbete inte räcker till annat än de åtgärdande insatserna för de elever som har allra störst behov. Det framkommer också under intervjuerna att det saknas en fungerande struktur för samverkan mellan eleverna, lärarna och elevhälsan i syfte att få eleverna att klara kunskapskraven. Genom att inte vara aktivt delaktiga i verksamheten blir det svårt för elevhälsan att ge rätt form av stöd till eleverna och lärarna. Vidare uppger lärare,

elevhälsan och rektorn att det saknas en samsyn på generell nivå när det gäller uppfattningen av elevernas problem och behov samt vilka insatser som elever i allmänhet kan behöva.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval och att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt arbete med att stödja eleverna i deras utveckling mot målen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25, 29 §§ skollagen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Se till att bestämmelser om registerkontroll vid anställning av vikarier från bemanningsföretag iakttas .

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten. Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, t.ex. när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Enligt rektorn begärs inget utdrag ur belastningsregistret för vikarier som anlitas av bemanningsföretag, då rektorn har uppfattat att det sköts av de företag som kommunen har upphandlat avtal med. Detta är dock inte förenligt med skollagens krav på att den som anställer personalen ska ansvara för registerkontroll.

Tillsynen visar att det finns brister i hur Munsö skola iakttar registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristen

Författning

2 kap. 31 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Ekerö kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts samt en redogörelse för vilka av årets åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras.

Motivering

Huvudmannen ska, enligt skollagen, se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Vidare ska planen innehålla en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder har genomförts.

Skolinspektionen har tagit del av Munsö skolas plan mot kränkande behandling, kallad Likabehandlingsplan, som gäller för år 2014.

Av planen framgår hur man arbetar med förebyggande och främjande åtgärder vid skolenheten. De förebyggande åtgärderna i planen är dock generella, av övergripande karaktär och anger inte vilka konkreta åtgärder som skolan, utifrån en aktuell kartläggning, avser att påbörja under läsåret 2014/2015. I planen saknas dessutom en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Utredningen visar att skolans plan mot kränkande behandling har vissa brister. Mot bakgrund av att tillsynen visar att skolans arbete med trygghet och studiero i övrigt fungerar väl bedöms bristen som mindre allvarlig och Ekerö kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Pia Dannqvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.